

Lidingö Hembygdsförening

Lidingö stad
Miljö- och stadsbyggnadskontoret
181 82 Lidingö

Lidingö 20111215

Förslag till översiktsplan Lidingö 2030

Lidingö Hembygdsförening (LHF) får härmed lämna synpunkter med anledning av utställt förslag till översiktsplan för Lidingö. Yttrandet har beretts av föreningens Natur- och Kulturgrupp NoK. LHF skall enligt sina stadgar bl a arbeta för att fördjupa och sprida kunskapen om Lidingös historia och verka för att bevara kulturhistoriskt intressanta byggnader och miljöer samt värdefulla naturområden. Föreningen har mot denna bakgrund ett starkt engagemang för Lidingös framtida utveckling.

Tidigare framförda synpunkter och det nu aktuella förslaget.

Föreningens väsentligaste kritik mot det tidigare i samråd framlagda materialet gällde omfattningen av föreslagna ”utvecklade bebyggelseområden”. I nu föreslagen plan preciseras 16 mer tydligt avgränsade utvecklingsområden, vilket gör planens avsikter tydligare. Många tidigare utvecklingsmarkeringar över kulturhistoriskt värdefulla områden har utgått och i de fall detta sker har föreslagen utveckling tydligare angivits.

Föreningen reagerade också mot den bristfälliga redovisningen av de kulturhistoriska värden som Lidingös bebyggelse äger. Denna fråga liksom frågan om hur hanteringen av dessa värden avses ske genom stadens eget arbete har i föreliggande förslag givits en utförligare och tydligare belysning. LHF anförde vikten av försiktighet om/när intrång i grönområden planeras. Dessa intrång är förhållandevis få i den utställda planen. Ett omvänt planeringsperspektiv – utgående från befintliga värden – förespråkades. I förslaget har nu så långt möjligt - innan ett bättre underlag finns - redovisats kulturhistoriska värden och naturvärden.

LHF fann ingen anledning att förorda någon av de tre framtidsbilderna, men uttryckte oro inför den påfallande stora och snabba befolkningsökning som redovisades i framtidsbild A. I det nu utställda materialet ligger målet om en hög befolkningsökning kvar och föreningens oro över detta kvarstår.

Föreningens vädjan om ytterligare ett samrådstillfälle före utställningen har inte hörtsammats.

Befolkningsutvecklingen och bebyggelseutvecklingen i stort

LHF anser att en bostadsutbyggnad motsvarande den befolkningsökning på 11000-15000 invånare till 2030 som planen anger är orealistisk och inte önskvärd. Den innebär risk för att Lidingös särprägel och karaktär ändras. En så stor ökning främjar knappast en hälsosam stadsbyggnadsutveckling, ställer krav på omfattande serviceutbyggnad och innebär också ökat slitage på grönområdena. Att en större del av denna ökning skulle kunna inrymmas inom Centrum-Torsviksområdet förefaller föreningen inte rimligt om de stadsbyggnadskvaliteter som idag finns där skall kunna bibehållas. Se vidare kommentarer under område 1. Föreningen finner det positivt att nytillskottet av bostäder till största delen skall ske genom flerbostadshus och att utrymme för tillkommande småhusbebyggelse begränsas påtagligt. Härigenom begränsas påverkan på stadens grönområden.

Den föreslagna spårvägsdragningen.

LHF ser positivt på den föreslagna dragningen av spårvägen genom centrum, men anser att ekonomiska och tekniska frågor måste utredas närmare innan ett realistiskt sådant förslag kan läggas fram. Hur stort befolkningsunderlag erfordras t ex för de stora investeringar som behövs? Det gäller också frågan om den gamla brons tekniska skick och upprustningsbehov.

Naturvärden och hur de föreslås tillvaratas

Endast mindre delar av Lidingös grönområden föreslås ianspråktagas för nybebyggelse vilket är positivt. Frågetecken kan dock sättas för föreslagen utökning av Stockbyområdet och föreslagen utbyggnad i Norra Skärsåtra som kan komma att påverka ekologiska korridorer och minska rekreativvärde av kvarvarande skogsmark. Strandpromenaderna är en utomordentligt stor tillgång för lidingöborna, det är utmärkt att staden strävar efter att utöka dessa möjligheter. Men viktigt är också att de får bibehålla sin naturliga karaktär med enkla grusade gångar och att de inte i för hög utsträckning får parkkaraktär – en utbyggnad av cykelbana längs Kyrkviken får därför inte ske på bekostnad av dagens mycket positiva naturliga utformning. Väsentligt är att Kottlasjöns vattenkvalitet kan förbättras, föreslagen nybebyggelse inom tillrinningsområdet bör endast tillåtas om det klart kan visas att den inte innebär negativ påverkan på vattnet.

Kulturhistoriska värden och deras skydd

Vikten av utarbetande av en strategi för hur kulturmiljöfrågor ska beaktas i samhällsbyggandet framhålls i planens text. LHF vill starkt understryka detta. Planskydd saknas för en mycket stor del av den värdefulla bebyggelsen medan en förändring av bebyggelsen och dess omgivande miljö pågår i en allt snabbare takt. Ambitionerna som redovisas är viktiga, men det gäller att arbetet snarast igångsätts och att medel reserveras för denna verksamhet. Det är något nedslående att läsa att hänsynstagande till kulturhistoriska värden omnämns under konflikter i beskrivningen av 9 av de 16 utvecklingsområdena. Det är ju ett stort värde för kommunen att ha tillgång till dessa och planeringen bör utgå från att de skall bibehållas.

LHF vill också framhålla ett starkt önskemål om utarbetande av en strategi för landskapsrelaterade kulturmiljövärden. Lidingö äger mycket betydande sådana värden, främst givetvis Elfviklandet och området kring Långängen som ingår i naturreservatet. Men även utanför reservaten finns på många håll t ex äldre vägdragningar, rester av den agrara miljön, delar av äldre trädgårdar och landskap som vittnar om och förklarar sommarville-epoken för vilka det vore önskvärdt med en utarbetad klar handlingsplan. Miljökonsekvensbeskrivningens framhållande av brist på strategi för dessa värden är därför värd att ta på största allvar.

Riktlinjer

LHF får också understryka vikten av att kompletterande strategidokument som grönplan, blåplan, trafikplan, den omnämnda strategin för skyddet av kulturmiljöer och för bostadsförsörjningen snarast utarbetas. Dessa dokument borde egentligen ha funnits innan översiktsplanen utarbetades.

Kommunikationer

Möjlighet till båtpendling är värdefullt ur flera synvinklar. LHF ser positivt på att staden avser fortsätta att aktivt arbeta för en utvecklad pendlingstrafik på vattnet.

LHF tillstyrker också att staden bygger fler cykelbanor – utom längs Kyrkviken där cykling som idag bör tillåtas på befintlig grusväg. .

Det är värdefullt att staden verkar för att lokaltrafikbussarna får en bättre samordning.

Miljökonsekvensbeskrivningen framhåller att Lidingös vägtrafik förväntas förorsaka allt för höga utsläpp av klimatgaser. Åtgärder för att komma tillrätta med detta måste sålunda ske med hög prioritet.

Utvecklingsområdena

Område 1. Lidingö centrum och Torsvik.

LHF delar uppfattningen att det mest omfattande förändringsarbetet bör ske inom Centrum-Torsviksområdet och att en överdäckning av infartsleden som innebär en stadsbyggnadsmässig läkning mellan delarna på ömse sidor är angelägen. Brofrågan är återigen här ett stort frågetecken, enligt texten behöver den gamla bron ersättas omkring 2030. Då är bron över 100 år gammal och dess kulturhistoriska värde måste också tas i övervägande.

Planeringen för detta område innebär många utmaningar och svårigheter. Inte minst gestaltningsfrågorna är utomordentligt väsentliga, det gäller inte minst skalan på nytillkommande byggnader och hur nedsprängningen för spårvagnsdragningen kommer att påverka utformningen av Lidingös viktiga infart. LHF förordar att staden fortsätter att visa en öppen entré, dvs att den branta bergsslutningen härutöver förblir obebyggd. Översiktsplanens text framhåller att kulturhistoriska värden särskilt skall beaktas. Detta gäller Torsviksplatans 40-talsområde och för hela Centrum-Torsviksområdet också hänsyn till omgivande värdefull villabebyggelse. LHF kommer närmare att följa den mer detaljerade planering som igångsatts för området.

LHF anser inte att det är realistiskt att områdets tillkommande bebyggelse skall kunna få den omfattning som ibland förutsätts, 3000 nya lägenheter har i olika sammanhang nämnts, om hänsynstagande till befintliga stadsbyggnadsvärden skall kunna ske.

Område 2. Lidingöbanans tidigare sträckning

Vad gäller eventuell tillkommande bebyggelse bör försiktighet och anpassning till omgivningen iakttas. Det är väsentligt att framkomlighet för gång- och cykeltrafik bibehålls.

Område 3. Näset

Viss förtätning torde vara möjlig, t ex inom den frigjorda f d kraftledningszonen. Föreningen kommer dock att avstyrka påbyggnader av framför allt bebyggelsen kring centrala torget men också av befintliga trevåningslängor längs Källängsvägen. En sådan komplettering strider mot den ursprungliga stadsbyggnadsidén och försämrar dessutom ljusförhållanden i stadsdelens centrala parti.

Område 4. Rudboda

LHF är tveksam till ytterligare bebyggelse sydöst om centrum. Påbyggnader av bebyggelsen kring centrum som tidigare varit aktuella är knappast förenligt med områdets avsedda gestaltning och avstyrks av föreningen. Värdefullt att nya gångstråk föreslås mot Grönstaviken.

Område 5. Högsätra

Viss komplettering är sannolikt möjlig. Intrång i omgivande naturmark bör undvikas.

Område 6. Baggeby, Bodal och Larsberg

Endast mindre kompletteringar torde var möjliga. Baggeby, Bodal och Larsberg har begränsad tillgång till naturområden i närmiljön, det är därför angeläget att gång- och cykelförbindelse anordnas som minskar den barriäreffekt som spåren och Södra Kungsvägen innebär. Markområdet mellan Baggeby-Bodal och trafikleden bör hållas obebyggt av visuella skäl.

Område 7. Gåshaga

En utbyggnad här ser LHF som möjlig. Utrymme också för verksamheter bör övervägas bl a med anledning av att Stockbyområdet inte tål en alltför stor utökning.

Område 8. Björnbo

Björnboanläggningen har stora arkitekturhistoriska värden. Området är väl planerat och har genomtänkta trädgårdsanläggningar. Förtätningar här är därför en mycket grannliga uppgift och är inom delar av området omöjliga för att detta värde skall kunna bibehållas. Särskilt gäller detta sydslutningen mot Elfviksvägen.

Område 9. Missionsskolan

Här föreslås att möjligheter skall ges för fortsatt utveckling av befintlig verksamhet. Stort hänsynstagande till befintlig värdefull bebyggelse är därvid nödvändigt. Föreslagen bostadsbebyggelse i områdets norra del och dess inverkan på naturmarken måste studeras mer ingående. LHF kommer att följa planeringen här närmare.

Område 10. Norra Skärsätra

Naturmarken här föreslås exploateras för småhusbebyggelse, vilket föreningen ser med stor tveksamhet på, i första hand för dess eventuella påverkan på Kottlasjöns vattenkvalitet.

Område 11. Verksamhetsområde Stockby

Föreningen inser behovet av utbyggnad av området men sätter frågetecken kring det stora intrånget i skogsområdet väster om den norra delen – kan medföra att kvarvarande skogsmarks rekreativvärde minskar - och avstyrker helt en utbyggnad i området öster om Ekholmsnäs vägen.

Område 12. Stråket Lidingö Centrum – Larsberg

Som nämnts under Baggeby-Bodal avstyrker föreningen en exploatering av dalgången mellan Bodalsvägen – Larsbergsvägen av visuella skäl.

Område 13. Elfvikslandet

LHF finner det mycket angeläget att konferensanläggningarna endast får utvecklas för den egna verksamheten inom egna tomter. Eventuell komplettering bör ske i begränsad utsträckning med mycket stor hänsyn till natur och kulturvärden. Vad gäller gång- och cykelstråket bör det bibehållas i nuvarande naturliga utformning. Staden bör sträva efter att fullfölja strandpromenaden vid Elfviks udde.

Område 14. Inre Kyrkviken

Planeringen för utbyggnaden av dagvattenreningsanläggningar har föreningen tidigare haft synpunkter på och kommer i fortsättningen också att följas. Det är väsentligt att den värdefulla miljön inte får karaktären av en konstlad parkmiljö.

Område 15. Bosön

LHF anser att en utveckling av idrottsanläggningen och verksamheterna folkhögskola och konferens är möjlig.

Område 16. Södergarn

Föreslaget återställande till naturmark tillstyrks givetvis.

Sammanfattning

LHF anser att en utbyggnad som motsvarar en befolkningsökning på 11-15000 invånare till 2030 är orealistisk och inte önskvärd.

LHF förordar att föreslagna intrång i befintliga skogsområden i vissa fall minskas.

LHF anser det mycket angeläget att en föreslagen strategi för skydd av kulturmiljöer snarast utarbetas, förändringarna går snabbt. Strategin bör också innefatta en strategi för tillvaratagande av värden i kulturlandskapet.

Övriga strategidokument som redovisas som önskvärda, grönplan, blåplan, trafikplan och en planering för bostadsförsörjningen är också angelägna. De borde egentligen föreligga innan planen antas.

LHF delar uppfattningen att det mest omfattande förändringsarbetet bör ske inom Centrum-Torsvik och att en överdäckning av infartsleden som innebär en stadsbyggnadsmässig läkning mellan delarna på ömse sidor är angelägen. Föreningen anser dock inte att det är möjligt att en avsedd omfattning av utbyggnaden (upp till 3000 lägenheter har nämnts) kan rymmas inom området med bibehållen respekt för befintliga stadsbyggnadskvaliteter.

Kompletteringar i genomtänkta bostadsområden som Torsvik, Näset, Baggeby, Bodal, Larsberg, Högsåtra, Rudboda och Björnbo måste ske med stort hänsynstagande till ursprungliga planeringsidéer.

Jan-Eric Österström
Ordförande